

RECENZIE EVENIMENT. ZIARELE ROMÂNEȘTI DESPRE UNIREA BASARABIEI, BUCOVINEI ȘI TRANSILVANIEI

*Samira Pușcă
Ioana Andon*

Foto 1. Prezidiul conferinței, în centrul căreia stă acad. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române

În data de 27 iunie 2018, la Facultatea de Istorie a Universității din București s-au lansat primele două volume ale unei serii de 10 ce poartă numele *Ziarele românești despre Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei*. Lansarea volumelor a avut loc în Amfiteatrul Nicolae Iorga al Facultății de Istorie, având drept invitați: președintele

Academiei Române, Ioan Aurel Pop, decanul Facultății de Istorie, Florentina Nițu, directorul Arhivelor Naționale, Ioan Drăgan și a istoricului Ion Negrei din Chișinău. Inițiatorii și coordonatorii colecției sunt istoricii conf. univ. Marius Diaconescu și lect. univ. Andrei Florin Sora de la Facultatea de Istorie din cadrul Universității București. Alături de cei doi coordonatori s-a implicat activ un grup de studenți entuziaști: Oana Avram, Matei Breazu, Paul Chirică, Ruxandra Dima, Elena Lungoci, Andrei Oprea, Mădălina Oprea, Dragoș Sucioc, Diana Țița, Marian Vișan.

Volumul 1 poartă titlul *Promovarea idealului Unirii Basarabiei, Transilvaniei și Bucovinei: 21 martie – 15 decembrie 1917*. În cele 495 de pagini, sunt cuprinse 376 de articole selectate din publicațiile vremii, precum „România”, „Cuvânt Moldovenesc”¹.

„Mișcarea”, „America”, „Soldatul Moldovan”, „Viitorul Țării” reprezintă o parte dintre publicațiile utilizate ca surse pentru alcătuirea primului volum, care surprind articolele relevante pentru recrearea atmosferei din spațiul românesc al perioadei martie–decembrie 1917.

Volumul II intitulat *Basarabia pe calea Unirii cu România 16 Decembrie 1917 – 8 Aprilie 1918* „are, în cele 575 pagini format B5, un număr de 447 articole selectate din presa epocii, care se referă, în majoritatea lor, la pregătirea Unirii Basarabiei cu România. Volumul conține și un studiu introductiv în limbile română și engleză, care introduce

¹ Informații preluate de pe pagina Ziariști Online, disponibilă la adresa de internet: www.ziaristonline.ro/2018/07/03/ioan-aurel-pop-popoarele-care-nu-au-elita-nu-au-nici-viitor-exclusiv-ziariști-online-foto-video-victor-roncea-lansarea-lucrării-ziarele-romanesti-despre-unirea-basarabiei-bucovinei-s/, consultată în data de 02 iulie 2018.

cititorul atât în istoria, cât mai ales în publicistica vremurilor respective. Indicele de nume, de persoane și de locuri de la sfârșitul volumului este un instrument util cercetătorilor”².

Președintele Academiei Române, Ioan Aurel Pop, a vorbit publicului despre rolul esențial pe care îl au elitele într-o societate. Astfel, domnia sa face o paralelă între elita de azi și elita de atunci, accentuând ideea de misiune pe care aceasta o are, și anume *continuitatea neamului românesc*. De altfel, cu această ocazie, domnul Ioan Aurel Pop opinează că menirea unui istoric este aceea de a găsi surse, deoarece prin intermediul acestora poți să reconstitui trecutul ca un puzzle. Cu alte cuvinte, dumnealui susține că istoria se scrie pe surse, motiv pentru care avem datoria să lăsăm ceva scris urmașilor noștri. De aceea, lansarea acestor două volume reprezintă o moștenire de mare preț lăsată generațiilor viitoare.

Pe de altă parte, academicianul subliniază foarte clar rolul presei: „Presa ne ajută să înțelegem cum gândeau oamenii la un moment dat”, dar și importanța acestor două volume, deoarece pun împreună ziarele epocii care, deși se găsesc în biblioteci, foarte puțini dintre noi le mai caută.

Un alt aspect foarte important cuprins în discursul domniei sale este anticiparea și totodată demontarea eventualelor critici ce ar putea fi aduse acestor două cărți: faptul că aceste izvoare istorice ar putea fi „contaminate”, fiindcă presa este considerată a fi un instrument de

² Informații preluate de pe pagina Ziaristi Online, disponibilă la adresa de internet: www.ziaristionline.ro/2018/07/03/ioan-aurel-pop-popoarele-care-nu-au-elita-nu-au-nici-viitor-exclusiv-ziaristi-online-foto-video-victor-roncea-lansarea-lucrarii-ziarele-romanesti-despre-unirea-basarabiei-bucovinei-s/, consultată în data de 02 iulie 2018.

propagandă. În acest sens, președintele Academiei Române reamintește importanța pe care o are un istoric: „selectarea a ceea ce este mai aproape de echilibru”.

În altă ordine de idei, domnia sa amintește de semnificația aparte pe care o poartă acest an, un an al Centenarului, pe care celebrându-l, „nu facem altceva decât să lăsăm dovezi”, iar ceremoniile „sunt un atribut al popoarelor civilizate dacă sunt bine făcute”. Totuși, dumnealui atrage atenția asupra faptului că nu este suficient dacă ne limităm doar la atât. Astfel, se evidențiază, încă o dată, importanța deosebită a celor două volume, dar și a celor care vor urma, pentru că „sunt dovada că nu am trăit degeaba”.

După ce s-a subliniat laudativ rolul celor două volume lansate, după ce s-a menționat menirea unui istoric, dar și importanța izvoarelor, un alt moment-cheie al discursului a fost cel în care președintele Academiei Române a vorbit publicului despre importanța „elitelor de ieri”, și anume contribuția la înfăptuirea Marii Uniri: „Cred că dacă nu aveam o elită responsabilă, nu puteam face nimic nici la început de război, nici la final de război. Ei au știut să poarte pe umeri menirea lor”.

Cu acest prilej, domnia sa clarifică un aspect deosebit de important, și anume: semnarea actului din 1916 (Convenția României cu Antanta din 4/17 august 1916) nu a fost un act de trădare, fiindcă nimeni nu putea să știe ce se va întâmpla peste doi ani, iar acel act a fost semnat în împrejurări speciale. Domnia sa își încheie discursul printr-o puternică afirmație ce îndeamnă la reflectare, dar și la fapte: „Popoarele care nu au elite, sau nu o onorează în timpul vieții, ci după ce au murit, nu au nici un viitor”.

Istoricul Ion Negrei din Chișinău susține că în anul Centenarului noi nu suntem pregătiți așa cum se cuvine din cauza faptului că în plan național există prea puține lucrări de sinteză și popularizare a acestui minunat eveniment. La Chișinău, s-a pus în circulație un material prin care ni se vorbește despre rolul Sfatului Țării din Chișinău, ce este completat de paginile presei, putând astfel să ne facem o idee de ansamblu despre ceea ce a însemnat Marea Unire. Potrivit domnului Negrei, chiar în condițiile revoluției ruse democratice din februarie, la Chișinău s-a manifestat bucuria Unirii. De altfel, drumul Basarabiei spre Unire a fost scurt și rapid, deoarece basarabienii și-au manifestat spiritul național, iar acest lucru se poate vedea și în paginile volumelor lansate. Totodată, Ion Negrei vorbește despre elitele cărora le datorăm unitatea națională, fiindcă prin consecvența lor au putut înfăptui Unirea: „Basarabienii au avut puțini lideri, dar au fost de calitate și nu s-au abătut de la drumul lor spre Unire. Basarabienii nu aveau alt interes decât cel național”. Un alt agent promotor al Marii Uniri a fost reprezentat de studenții care s-au implicat activ în realizarea idealului național. De aceea, dumnealui se declară plăcut impresionat de faptul că astăzi, la 100 de ani, la aceste volume au lucrat și lucrează tot studenții.

Nu în ultimul rând, domnul Ion Negrei afirmă că studenții de atunci făceau într-adevăr propagandă, însă cu scopul de a le explica oamenilor sensul întâmplărilor și de a nu se abate de la idealul național: „Mesajul studenților era clar: noi nu avem alt drum decât spre Unire.”. Istoricul Ion Negrei concluzionează prin faptul că publicarea acestor volume la București va conduce la formarea unui grup competent în problema fenomenului Unirii.

Istoricul conf. univ. Marius Diaconescu intervine prin a spune că, la Chișinău, lansarea acestor volume a fost o adevărată sărbătoare națională. Dumnealui declară într-o manieră ludică faptul că evenimentul a avut loc vis-a-vis de reședința noului președinte al Moldovei, Igor Dodon, prilej cu care: „Mi-am strigat cât am putut de tare bucuria”.

Doctorul Ioan Drăgan și-a început discursul mulțumind studenților care au lucrat la acest minunat proiect. Totodată, dumnealui îi mulțumește domnului Marius Diaconescu, pentru faptul că „este un pionier ce freamătă idei și le pune în practică”. De altfel, dumnealui afirmă că în paginile ziarelor vremii nu regăsim „limbajul arid” al politicienilor, ci al ziaristilor ce exprimă opinia populară, putând astfel observa cum se manifesta spiritul național. De altfel, domnul Drăgan susține că: „La noi în realizările mari din istorie sunt făcute mai mult cu sufletul decât de minți laboratoare. Când sufletul de la țaran pornește șuvoi, atunci istoria realizează lucruri extraordinare”. Cu alte cuvinte, anul 1918 a reprezentat un an în care nu s-a pus în aplicare un plan politic, ci s-a manifestat spiritul național. Potrivit dumnealui, rolul extraordinar al acestor două volume constă în faptul că urmașii pot înțelege mai bine ce a însemnat anul 1918 pentru noi.

Discursul final îi aparține coordonatorului proiectului, Marius Diaconescu, care începe prin a mulțumi studenților pentru disponibilitate, implicare și nu în ultimul rând entuziasm, dar și partenerului său Andrei Florin Sora, alături de care, cu un an în urmă, pune bazele acestui proiect. Fiindcă anticipase lipsa unei viitoare finanțări, discuția sa cu domnul Sora începuse astfel: „Nu am bani, dar am idee”. Astfel, a fost inițiat de la zero un proiect de o așa anvergură,

care nu ar fi fost posibil fără implicarea atât de activă a studenților. Motivul pentru care susține că a ales presa este că aceasta reflectă cel mai aproape de adevăr opinia publică, arătând astfel cum s-a format ideea de unire.

Domnul Marius Diaconescu vorbește publicului și despre un exemplu de voință și implicare în ceea ce a însemnat ideea de unitate națională: Onisifor Ghibu. Acest om a fost primul care a scris articole despre faptul că moldovenii sunt români, dar nu s-a limitat la atât. Onisifor Ghibu a fost cel care a format o echipă de profesori care să predea în limba română, în ciuda faptului că în Basarabia nu existau școli în care învățământul să fie în limba română. Mai apoi, acesta a înființat ziarul „Ardealul”, prin intermediul căruia a promovat ideile unioniste.

Domnul Diaconescu justifică alegerea numelui prin faptul că Ardealul reprezintă unitatea națională: „Acești oameni erau convinși că singura cale după război este calea Unirii”. Coordonatorul acestui proiect subliniază faptul că unii desconsideră presa pentru că o consideră ca fiind asemănătoare cu cea de astăzi, însă există o mare diferență: calitatea. Prin urmare, presa a jucat un rol foarte de important în realizarea acestui ideal național, iar citirea ei astăzi ne ajută să înțelegem mai bine care au fost pașii parcurși înspre acest proiect național: Marea Unire.

Pentru noi, prezența la această lansare de carte a însemnat o incursiune în istorie, diferită de cea pe care o făceam până acum răsfoind manualele de istorie, fiindcă așa cum spunea și domnul Ioan Drăgan, nu am întâlnit un limbaj arid, greu accesibil, ci unul apropiat de înțelesul nostru. De altfel, întâlnirea cu academicianul Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, reprezintă de fiecare dată

pentru noi o prezență care alimentează sentimentul datoriei față de neam. Nu în ultimul rând, implicarea activă a studenților în acest proiect ambițios a reprezentat o dovadă a faptului că se pot face lucruri mărețe dacă dai dovadă de seriozitate și ești dispus să faci sacrificii.